

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א
להרה"ג ר' בנימין גבריאל הכהן כהן (אוסטרליא) על חידושו בהלכות שבת (בדין אכילת עוגות בשבת עם אותיות
החקוקות עליהן)

(נדפס בקונטרס ישמח ישראל חוברת כה (סיון תשמ"ז - תאריך הפתח דבר - ז' תמוז תשמ"ו), הערה 27)

ה"ה דברי הרמ"א והרי כמה וכמה מקומות שאין אדה"ז מביא חילוקי דינים שבט"ז ומג"א. וצע"ג הכללים
והטעמים בזה, ועיי' בקצה"ש סי' קמד בבדה"ש

וראה בקובץ הנ"ל שהעתיק את דברי אד"ש באריכות גדולה לבארם דבר דבר על אופנו

והנה כתבתי בפנים להוכיח מדברי אדה"ז בהל' פסח
ששיטתו היא דלא כהר"ש הלוי. ולא כתבתי כלל ממה שיש,
לכאורה, לדייק מסתימת לשונו בהביאו גוף הדין בהל' שבת,
דהיינו ממה שפסק דאסור לאכול עוגה שיש עליה אותיות, ולא
חילק כלל בין אם האותיות הן מגוף העוגה או לא, אע"פ שכבר
הביא המג"א חילוק זה, וראה אדה"ז את דבריו ואעפ"כ אינו
מביאם, וש"מ דלא ס"ל חילוק זה, ובפרט עפ"י הידוע שבדרך
כלל אחז אדה"ז בשיטת המג"א והלך בדרכיו.

והטעם שלא הזכרתי כלום מדיוק זה הוא מפני המענה
שקבלתי (בכתב) מכ"ק אדמו"ר שליט"א על מה שכתבתי לו
שלכאורה יש לדייק כן מדברי אדה"ז ומסתימת לשונו. וע"ז ענה
כ"ק אדמו"ר שליט"א, וז"ל: ה"ה דברי הרמ"א (פי'), שכל מה
שכתב אדה"ז אינו אלא לשון הרמ"א. וא"כ, כמו שהמג"א מביא
חילוק זה כפי' בדברי הרמ"א, כמו"כ ממש יש לפרש בדברי
אדה"ז. ואע"פ שהבאנו בפנים שבאמת הרמ"א לא ס"ל חילוק זה,
וא"כ כונת דבריו היא באמת לאסור בכל גווני, וכמו"כ נאמר
בדברי אדה"ז, מ"מ כל דברי הרמ"א הם נלקחים מהמרדכי, והר"ש
הלוי פי' חילוקו בדעתו של המרדכי, אע"פ שהמרדכי עצמו לא
הזכיר מזה כלום, אלא כתב לאסור סתם. וא"כ ה"ה כל הבאים
אחרי המרדכי ומעתיקים דבריו, שאין לדייק היפך הר"ש הלוי

רק מסתימת דבריהם.) והרי כמה וכמה מקומות שאין אדה"ז מביא
חילוקי דינים שבט"ז ומג"א. וצע"ג הכללים והטעמים בזה.
(פי', שכל הדיוק הנ"ל מיוסד על הנחה שאם אין אדה"ז מביא
חילוק דין המפורש במג"א, הרי"ז ראה דלא ס"ל חילוק זה.
אבל ממה שמצינו שיש בכמה וכמה מקומות חילוקי דינים כאלו
שאינן אדה"ז מביאם, מוכרח לומר שאין משתיקתו הוכחה בנוגע
לשיטתו בעצם הדין, כיון דאינו מסתבר כלל לומר שהוא חולק
על המג"א וט"ז בכל מקומות אלו. אלא ע"כ לומר שיש כללים
וטעמים בסידור הדינים שבשו"ע אדה"ז, שעל פיהם בחר במה
להכניס ומה להשמיט, בכדי שתהיה צורת שולחנו מתאימה עם
כונתו ותכליתו בעשית חיבור זה. ואע"פ שאין אנו יודעים
פרטי הכללים וטעמים בזה, מ"מ ברור שאין הכנסת הדין לתוך
השו"ע תלוי רק באם הדבר מוסכם להלכה או לא, כי שפיר יכול
להיות שבודאי הדין דין אמת, וכן הוא גם להלכה למעשה, ומ"מ
מפני טעמים וכללים אחרים א"א להכניס דין זה תוך המסגרת
המיוחדת של שו"ע אדה"ז. וכמו"כ בנדו"ד, שאם רק עפ"י הלשון
שבהל' שבת, שפיר יכול להיות שאדה"ז ס"ל כהר"ש הלוי, ומ"מ
אינו מביא דין וחילוק זה, בהתאם לאותם טעמים וכללים שעל
פיהם חיבר שולחנו, והשמיט מתוכו כמה דינים שגם לדעתו הלכה
הם.) ועי' בקצוה"ש סי' קמ"ד בבדה"ש. (שם בבדי השלחן ס"ק
ג' מביא חילוקו של הר"ש הלוי, והאריך לבאר סברת החילוק.
והנה כל כונת החיבור קצוה"ש היא לסדר ולבאר הלכות המצויות
מהלכות שבת עפ"י פסקי רבנו הגדול אדמו"ר בעל התניא (נוסח
השער), וא"כ א"א להגיד בשום פנים שיביא בספרו דבר שהוא
נגד שיטת אדה"ז, מבלי להעיר ע"ז ולהסביר דעתו של אדה"ז.
אלא ש"מ דס"ל להקצוה"ש דגם דעתו של אדה"ז היא כהר"ש הלוי,
ולכן טרח להסביר שיטתו בכדי להסיר מעליו תלונות האחרונים.
וכ"ז לפי מה שכתב בגוף הספר בסי' קמ"ד. אמנם בודאי לא

נעלם מעיני כ"ק אדמו"ר שליט"א מה שחזר בו הקצוה"ש עצמו ממה דס"ל דדעתו של אדה"ז מסכמת לחילוקו של הר"ש הלוי. והוא בהערות שנדפסו בסוף חלק ז', ששם הביא מדברי אדה"ז בסי' תנ"ח סעי' ח' לאסור עשית אותיות על המצות, וכתב דמבואר מזה דאפי' אם האותיות הן מהעוגה עצמה מ"מ אסור לשברם. והיינו דמסקנתו היא דאדה"ז חולק על שיטת הר"ש הלוי, וכמו שכתבנו בפנים. ומ"מ אין כל זה נוגע להוכחת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדברי הקצוה"ש קודם חזרתו, דאם נכון הדבר שאפשר לדייק שיטת אדה"ז מסתימת לשונו, הנה אז לא היה צריך הקצוה"ש להביא ממרחק לחמו, דהיינו מהדין של אותיות ע"ג המצות, להוכיח שאדה"ז חולק על הר"ש הלוי. וגם לא היה עולה על דעתו מתחילה לומר שאדה"ז מסכים עם הר"ש הלוי, כיון שאפשר לדייק מגוף הדין שבהל' שבת שאדרבה חולק אדה"ז על הר"ש ולכן סתם לשונו לאסור. וממה שהקצוה"ש לא הרגיש בכ"ז ברור הדבר דגם הוא ס"ל דאין לדייק מזה כלום, וכדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א.)

הארכתי בביאור דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בכדי להסיר הטעות שעלולה ליפול אצל מי שקורא אותם במהירות ושטחיות, וירצה לפרש שכונתם לסתור דעת הסוברים שאדה"ז חולק על דינו של הר"ש הלוי. ולפי טעות זאת יבא לומר שדעתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א היא שמותר לאכול עוגות כאלו בשבת כשהאותיות נעשות מגוף העוגה. ולכן הוכרחתי להאריך בזה ולהראות שאין בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א שום רמז או גילוי דעת בנוגע לגוף השאלה עצמה, דכל כונתו היא רק לבאר ענין כללי ויסודי בענין היחס שקיים בין דברי אדה"ז לדברי הפוסקים שלפניו, שעפ"י"ז אנו מבינים אופני הדיוק שבלשונו הזהב בשולחנו.